

HÅ KOMMUNE

Rådhusgata 8

4360 VARHAUG

Dato: **14.11.2023**Saksnr.: **2022/24992**Dok.nr.: **22**

Saksbehandler:

Astrid H. Bjørlo

**Hå kommune - Detaljregulering - planID 202109 - Krusemarka øst -
uttalelse etter arkeologisk registrering**

Vi viser til tidligere korrespondanse i saken. Den arkeologiske registreringen ble gjennomført i perioden 27. september til 6. oktober 2023.

Registreringsområdene definert ut fra tilsendt kart over endret planområde, sosi-fil mottatt 19.09.2023. Foreliggende uttale er gitt i henhold til oppdatert plankart. Dersom reguleringsplanen skulle omfatte et større område enn tilsendt kart over planområdet, vil vi måtte vurdere å gjennomføre videre registreringer også i disse områdene.

I forbindelse med den arkeologiske registreringen ble det innenfor undersøkelsesområdet registrert automatisk freda aktivitetsspor i form av en stakketuft og en kokegrop. Lokalitetene har fått idnr. 304091 (stakketuft) og id. nr. 304094 (kokegrop) i den nasjonale kulturminnedatabasen «Askeladden». Slike kulturminner er gitt et automatisk rettsvern i henhold til kulturminneloven §§ 3 og 4.

Beskrivelse av de automatisk freda kulturminnelokalitetene**Id 304091 – stakketuft – beskrivelse**

Stakketuften utgjorde en sirkulær grøft, 9 m N-S i fallretningen N-S, 7.5 m Ø-V. Grøften var 30 cm bred, og 5 cm dyp. Etter konsultasjon med Arkeologisk museum, UiS ble det tatt ut tre makrofossilprøver, som vil bli brukt til datering av alder og eventuelt andre analyser. Stakketuften ble også snittet, oppmålt og fotografert, og er således ferdig dokumentert.

Id 304094 - kokegrop – beskrivelse

Kokegropen hadde en oval form, og målte 80 cm NV-SØ, og 55 cm NØ-SV, og var 9 cm dyp. Etter konsultasjon med Arkeologisk museum, UiS ble kokegropen snittet og det ble tatt ut en trekullprøve, som vil bli brukt til analyse av alder. Kokegropen er også ferdig dokumentert.

Andre kulturminnelokaliteter innenfor planområdet

I tillegg er det tidligere registrert tre andre lokaliteter innenfor planområdet; Id 14822 (gårdsanlegg - automatisk freda), Id 61048 (gravhaug - fjernet) og Id 72208 (rydningsrøys – fjernet).

Id 14822 – gårdsanlegg – beskrivelse

Kulturminnelokaliteten id 14822 er et forhistorisk gårdsanlegg som består av 1 hustuft, gravhaug, rydningsrøys, kve/inngjerding, samt en voll/gjerde.

Forhistoriske gårdsanlegg er en kulturminnekategori som vektlegges stor verdi, og har et stort kunnskapspotensial og høy opplevelsesverdi. Gårdsanlegget er automatisk freda kulturminner og er vernet som nasjonale minnesmerker, jf. kulturminneloven §§ 3 og 4, og må derfor søkes sikret for fremtiden som nasjonale minnesmerker i henhold til Lov om kulturminner, gjennom hensynssoneregulering.

Id 61048 – gravhaug - fjernet (aut. freda)

Gravhaugen hadde tidligere vernestatus «uavklart». Da den arkeologiske registreringen ikke avdekket noen gjenværende spor etter gravhaugen, er vernestatus endret til «fjernet (aut. freda)».

Id 72208 – rydningsrøys – fjernet (aut. freda)

Rydningsrøysen har tidligere blitt fjernet i forbindelse med graving av en kloakkledning, og vernestatus er nå blitt oppdatert til «fjernet (aut.freda)».

Fylkesdirektørens vurderinger og tilråding – automatisk freda kulturminner

Tre av de ovenfor nevnte kulturminnelokalitetene er automatisk freda kulturminner og er vernet som nasjonale minnesmerker, jf. kulturminneloven §§ 3 og 4. Dette gjelder id 14822 (gårdsanlegg), id 304091 (stakketuft) og id 304094 (kokegrop).

Som nevnt ovenfor ble både stakketuften og kokegropen fulldokumentert i felt. Det må søkes om dispensasjon fra kulturminneloven ved at de aktuelle kulturminnene avmerkes i plankartet som bestemmelsesområder, med bestemmelsesgrense og tilhørende omtale i bestemmelsene. Bestemmelsesgrensen skal tilsvare det freda kulturminnet, inkludert sikringssonen på 5 meter. Det anbefales at bestemmelsesområder nummereres som vist i Miljøverndepartementets reguleringsplanveileder; #1, #2 osv., eventuelt også med kulturminnets id nummer.

Vi foreslår følgende bestemmelse for id 304094 (kokegrop):

"Tiltak i henhold til planen kan gjennomføres. Kulturminnet 304094 er allerede undersøkt, og det er ikke stilt ytterligere vilkår forbundet med dispensasjonen."

Vi foreslår følgende bestemmelse for id 304091 (stakketuft):

«Før iverksettingen av tiltak i henhold til planen, skal Arkeologisk museum, UiS foreta en arkeologisk gransking/analyse av tre makrofossilprøver som er hentet ut fra stakketuften. Det skal tas kontakt med Rogaland fylkeskommune, seksjon for kulturarv, i god tid før tiltaket skal gjennomføres slik at omfanget kan fastsettes».

I henhold til kulturminneloven § 10 skal arkeologiske granskinger bekostes av tiltakshaver. Vedtak om omfang av den arkeologiske granskingen, herunder endelige kostnader, kan først skje etter at reguleringsplanen er endelig vedtatt. Tiltakshaver må varsle Rogaland fylkeskommune i god tid før tiltak etter reguleringsplanen ønskes realisert. Riksantikvaren vil deretter fatte vedtak om omfanget av granskingen/analysen. Dette vedtaket vil kunne påklages i medhold av forvaltningsloven §§ 28 og 29.

Når vi mottar planforslaget ved offentlig ettersyn, vil dette oversendes Arkeologisk museum, UiS for faglig vurdering og tilrådning av dispensasjonsspørsmålet.

Når det gjelder den automatisk freda kulturminnelokaliteten med id 14822 (gårdsanlegg) må imidlertid denne søkes sikret for fremtiden i planen, som nasjonalt minnesmerke i henhold til Lov om kulturminner.

Det automatisk freda kulturminnet, med den avgrensning som vises i Askeladden og inkludert sikringssone, skal vises på plankartet som hensynssone § 11-8 d) (SOSI-kode: H730) - båndlagt etter lov om kulturminner, i kombinasjon med grønnstruktur. Eventuelt kan lokaliteten reguleres til LNFR-underformål bevaring kulturminner/kulturmiljø. Følgende bestemmelse må knyttes til dette arealet:

Innenfor området er det ikke tillatt å foreta noen form for fysiske inngrep som er egnet til å skade, ødelegge, grave ut, flytte, forandre tildekke, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme de automatisk freda kulturminnene eller framkalle fare for at dette kan skje. Vanlig skjøtsel av vegetasjon, uten inngrep i bakken, er tillatt og ønskelig. Eventuelle andre tiltak innenfor området må på forhånd avklares med kulturminnemyndighetene, jf. Lov om kulturminner §§ 3 og 8.

I tillegg må det reguleres inn en tilstrekkelig buffersone (minst ti meter regnet fra kulturminnets avgrensning/sikringssone) i form av grønnstruktur for å hindre skade på og skjemming av det automatisk freda kulturminnet. Denne vernesonen skal vises på plankartet som hensynssone § 11-8 c) – hensynssone kulturmiljø (SOSI-kode H570). Alternativt kan denne buffersonen inngå i formålet LNFR- underformål bevaring kulturminner/kulturmiljø. Vi har følgende forslag til ordlyd i bestemmelsen:

Det er ikke lov å oppføre nye bygg eller anlegg, kjøre med tunge kjøretøy, eller gjøre inngrep i grunnen. Området skal under anleggsperioden gjerdes inn med midlertidig gjerde av stålnett. Eventuelle tiltak innenfor området må på forhånd avklares med kulturminnemyndighetene, jf. Lov om kulturminner § 3."

Vi gjør oppmerksom på at vi i den videre planprosessen vil kunne ha merknader til bygg/installasjoner, byggehøyder, utforming av bygg/materialvalg, plassering og andre tiltak planen legger opp til. Dette da tiltak i nærheten av det automatisk freda gårdsanlegget, kan virke skjemmende på det aktuelle kulturminnet. Dersom vi ser at det automatisk freda kulturminnet innenfor planforslaget ikke er tilstrekkelig ivaretatt ved offentlig ettersyn, vil Rogaland fylkeskommune normalt reise innsigelse til planforslaget.

Når oppdatert plankart er utarbeidet i tråd med våre merknader, og vi har mottatt dette, vil vi kunne gi en endelig uttale til planforslaget.

Til sist gjør vi oppmerksom på at kommunen ikke kan egengodkjenne planen før forholdet til de automatisk freda kulturminnene er avklart.

Shape-filer med kartfesting av kulturminnelokaliteten kan lastes ned fra Askeladden. Alternativ kan vi oversende sosi-filer av lokaliteten. Dersom dette er ønskelig, ber vi dere ta kontakt med ansvarlig saksbehandler.

Rapport for den arkeologiske registreringen vil bli oversendt når den er ferdigstilt. Faktura for arbeidene sendes oppdragsgivere særskilt.

Hilsen
Leif Håvard Lundø Vikshåland
fagleder

Astrid H. Bjørlo
rådgiver

Kopi til:
STATSFORVALTAREN I ROGALAND
ARKEOLOGISK MUSEUM, UIS

Dette dokumentet er godkjent elektronisk. Oppgi vårt saksnr. når du svarer på brevet.